

Іванічева Р.В.

студент;

Буяло Т.Є.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ГРУПОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ НА УРОКАХ ХІМІЇ У 7-9 КЛАСАХ ЯК СУЧАСНИЙ КОМУНІКАТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ

Однією з десяти ключових компетентностей, що формуються в учнів у процесі навчання у сучасній школі, є комунікативна. Сутність її полягає у «вмінні усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти і погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів). Здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час. Усвідомлення ролі ефективного спілкування» [2].

На значенні цієї компетентності наголошує навчальна програма з хімії. У ній зазначається, що учень, володіючи у тій чи іншій мірі сформованою компетентністю спілкування рідною мовою, здатний «використовувати в мовленні хімічні терміни, поняття, символи, сучасну українську наукову термінологію і номенклатуру; формулювати відповідь на поставлене запитання; аргументовано описувати хід і умови проведення хімічного експерименту; обговорювати результати дослідження і робити висновки; брати участь в обговоренні питань хімічного змісту, чітко, зрозуміло й образно висловлювати свою думку; складати усне і письмове повідомлення на хімічну тему, виголошувати його... цінувати наукову українську мову; критично ставитись до повідомлень хімічного характеру в медійному просторі; популяризувати хімічні знання» [3, с. 3].

На нашу думку, формуванню і розвитку цієї компетентності є використання комунікативних технологій, провідною формою роботи учнів у якій є групова навчальна діяльність.

Останнім часом педагоги України та інших країн з великим успіхом використовують різноманітні комунікативні методики навчання. Комунікативні технології переважають у навчанні іноземних мов. Проте

зараз елементи комунікативних технологій використовуються на більшості навчальних предметів, які вивчаються у школі. Формою реалізації комунікативних технологій є групова діяльність учнів.

Групова форма робота є класичною у педагогіці та методиці. Своє коріння ця форма навчання має з ідей і праць Ж.-Ж. Руссо, Й. Песталоцці, Дж. Дьюї про вільний розвиток дитини. Й. Песталоцці стверджував, що вмiле поєднання індивідуальної і групової навчальної діяльності допомагає успішному навчанню дітей, а їх активність і самодіяльність підвищує ефективність уроку [5].

У методиці навчання хімії провідним дослідником можливостей групової діяльності учнів є Ольга Григорівна Ярошенко. Учена розробила теоретичні основи діяльності учнів у складі малих груп на уроках хімії у вигляді робочих семінарів. Робочий семінар, за Ярошенко О.Г., має трикомпонентну структуру: коригуючу частину, під час якої учні усно відповідають на запитання, повторюють теоретичний матеріал, необхідний для подальшого виконання завдань; навчаючу – письмове колективне виконання завдань і контролюючу – індивідуальний контроль роботи на уроці за рахунок виконання учнем аналогічного завдання [1, с. 39].

Вклад у розвиток цієї теми внесли Кушнірук С.А., Блажко О.А., Буяло Т.Є. Багато учителів користуються груповими формами роботи з учнями.

Заслуговує на увагу досвід Марини Михацької, учителя математики, техніки, біології, хімії та фізики старших класів міста Мальмо (Швеція).

Михацька М. пропонує використовувати групові комунікативні методи роботи при опрацюванні матеріалу, його вивченні, повторенні, закріпленні. Методи групової роботи можуть використовуватися цілий урок, або на певному етапі уроку.

Використання групової діяльності учнів на різних етапах уроку дістало відображення у працях Л.А. Покась [4].

Ми поділяємо погляди науковців на місце групової навчальної діяльності на уроках хімії. Вважаємо, що такий вид роботи може бути організований як на цілий урок, так і на певний фрагмент (етап) уроку.

Відповідно до оновленої програми з хімії для 7-9 класу нами були розроблені фрагменти уроків 7 класу з використанням комунікативних методів навчання до теми «Кисень».

Тема уроку «Повітря, його склад». Це перший урок теми «Кисень», тому дуже важливо показати учням значення цієї теми для життя людей.

Для формування мотивації пропонуємо наступні завдання для виконання у групах: використовуючи власний досвід та Інтернет-джерела знайти загадки про повітря, або про гази, що входять до складу повітря, приказки, цікаві факти. Оформити і представити результати своєї роботи у вигляді плаката.

Тема уроку «Узагальнення і систематизація знань з теми «Кисень», підготовка до контрольної роботи».

Метод «Пазл». Тема «Кисень» включає у себе декілька смислових блоків, умовно які можна назвати: 1) повітря; 2) отримання кисню; 3) хімічні властивості кисню; 4) значення кисню. Відповідно до кожного блоку учитель готує картки (по 4 або 6 у залежності від кількості учнів у класі), 4 картки становлять один «пазл». На кожній картці записується частина інформації з кожної підтеми (блоку). Картки перемішуються і роздаються учням – по одній кожному учню. Учні ходять по класу і намагаються знайти свої частини «пазлу», розповідаючи одне одному, про те, що у них написано на картках. Якщо «пазли» підходять по смислу – учні продовжують шукати інші разом. У результаті утворюються групи учнів, які отримують завдання проаналізувати і розповісти іншим, що у їхніх картках спільного, за якою ознакою вони зібрали «пазл».

Така методика дозволяє повторити основні моменти змісту теми і підготуватися до написання контрольної роботи.

Метод «Знайди термін, або про що говорить учитель». Учитель на аркушах паперу записує терміни, які учні вчили у темі «Кисень». Картки з термінами роздаються групам учнів. Окремо готує визначення або опис цих термінів словами. Учитель описує термін, учні мають обрати термін. Термінів має бути більше, ніж описів. Це дає можливість учням проаналізувати інформацію, обговорити її у групах і вибрати термін, який відповідає опису.

Комунікативні методи навчання є ефективними, і що найважливіше, викликають зацікавлення в учнів. Учні стає цікаво навчатися, вони отримують задоволення від процесу навчання. Це впливає на формування різних груп компетентностей і на рівень навчальних досягнень школярів.

Список використаних джерел:

1. Берташ А.В. Групова навчальна діяльність на уроках хімії як провідна форма розвитку компетентностей учня / А.В. Берташ, Т.С. Буяло // «Педагогіка в системі гуманітарного знання». Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 18-19 листопада 2016 р.) – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 192 с., С. 39-41.
2. Концепція нової української школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
3. ХІМІЯ. 7–9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>
4. Покась Л.А. Методика організації групової форми діяльності учнів основної школи на уроках географії: Автореферат дис.: 13.00.02 – теорія та методика навчання географії / Л.А. Покась; Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова (Київ): НПУ ім. М.П. Драгоманова (Київ), 2006. – 20 с.
5. Ярошенко О.Г. Групова навчальна діяльність школярів: теорія і методика / О.Г. Ярошенко – К.: Партнер, 1997. – 208 с.

Малая А. Р.

вчитель початкових класів

Лісківського ЗЗСО I-III ступенів Кілійської міської ради

ВПРОВАДЖЕННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НУШ

Методами нетрадиційного навчання цікавились педагоги з XVIII століття. К.Д. Ушинський казав: «Діти мислять образами, формами, фарбами, звуками, відчуттями взагалі... Нестандартний урок – це імпровізоване учбове заняття, яке має нетрадиційну (невстановлену) структуру. Такі уроки найбільше вражають учнів, оскільки потребують зовсім іншої підготовки, ніж стандартний урок, як для учителя, так і для дітей». Вже в той час вчителі у своїй практиці використовували нетрадиційні форми навчання. У минулому столітті розробляли методи нетрадиційного навчання В.В. Давидов, Д.Б. Ельконін, С.М. Лисенкова, С.М. Ільїн та ін.